

УДК 332.365

ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ КЛАСТЕРА В ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ МІСТА

ІРИНА САЛУКВАДЗЕ,

старший викладач Луганського державного інституту житлово-комунального господарства

У статті визначено мету, цілі й завдання створення кластера в житлово-комунальному господарстві міста. Запропоновано структуру та рівні кластера. Визначено учасників кластера в межах житлово-комунального господарства міста на прикладі міста Луганська.

Ключові слова: житлово-комунальне господарство, кластер.

Постановка проблеми. Активне формування кластерів - не випадкове явище й обумовлюється сучасним розвитком української економіки та інтеграцією підприємств різних організаційно-правових форм, але має складний суперечливий характер. По-перше, активізація процесу інтеграції підпорядкована вирішенню проблем загальноекономічного характеру, пов'язаного з процесами приватизації, реструктуризації виробничо-технологічних комплексів, скороченням випуску промислової продукції, ослабленням інвестиційної активності підприємств, порушенням кредитно-грошових відносин у системі "підприємство-банк" і, як наслідок, хронічним недофінансуванням виробничих фондів реального сектора економіки. По-друге, відбувається процес глобалізації економіки, посилюється конкурентна боротьба великих корпорацій на світовому і внутрішньому ринках і, як наслідок, посилюється зростання їх впливу на національну економіку.

Важлива роль серед галузей невиробничої сфери належить житлово-комунальному господарству України, яке являє собою складну технічно забезпечену галузь, що має розгалужену структуру, і містить у собі комплекс послуг, спрямованих на задоволення першо-

чергових життєвих потреб населення та потребує впровадження сучасних форм організації господарювання, а саме - кластерних утворень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Використанню кластера як новітньої форми організації господарства присвячено ряд наукових публікацій, зокрема Н. Н. Волкової, Т. В. Сахно, В. М. Гейця, М. І. Долішнього, Л. М. Дружиліна, В. І. Дубницького, В. Г. Ігнатова, В. І. Бутова, А. А. Мігранян, С. О. Соколенко та інших [1-9]. Проте в сучасній науковій літературі немає чітко визначеної структури кластера в житлово-комунальному господарстві.

Мета статті - визначення структури кластера та його учасників у межах житлово-комунального господарства міста на прикладі Луганська.

Виклад основного матеріалу. Житлово-комунальне господарство (ЖКГ) - це комплекс підприємств та організацій, що забезпечують комунально-побутові потреби населення, зокрема в галузі обслуговування житлового фонду - частини основних невиробничих фондів, до складу якої входять будинки та приміщення, використовувані як житло. Підгалузі житлово-комунального господарства наведені на рис. 1 [1].

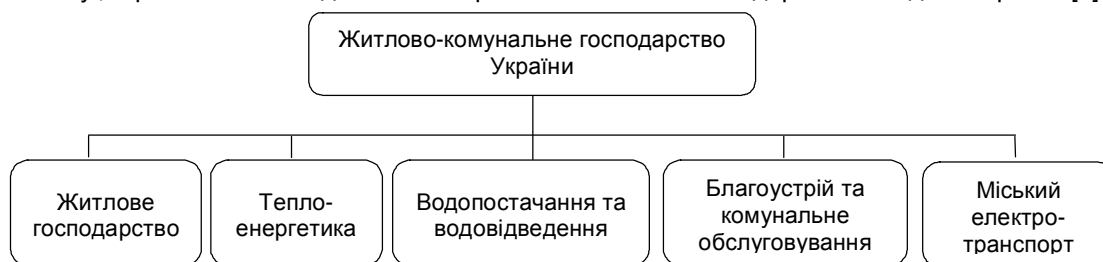

Рис. 1. Підгалузі житлово-комунального господарства України.

На основі двох основних підходів до визначення функцій житлово-комунального господарства міста - галузево-функціонального та територіального - сформуємо мету, цілі й завдання створення кластера в житлово-комунальному господарстві (табл. 1).

Як видно з табл. 1, роль житлово-комунального господарства в розвитку міста, мета створення кластера з точки зору галузево-функціонального та територіального підходу різні, але мета та завдання класте-

ра однакові: створення ефективної моделі забезпечення населення міста доступним, високоякісним і комфортним житлом; здійснення його обслуговування з урахуванням потреб і можливостей людини; гарантування надійності та високої якості послуг із тепло-, водопостачання, водовідведення й обслуговування житла за умови економічно обґрунтованої вартості таких послуг. Це обумовлює чітке визначення коло учасників кластера та його структури з урахуванням домі-

Таблиця 1. - Визначення житлово-комунального господарства міста та ролі кластера в ньому [10-14]

1	Визначення ЖКГ	Роль ЖКГ у розвитку міста	Авторський доробок		
			4	5	6
Галузево-функціональний підхід до трактування змісту поняття ЖКГ	Складний та різноманітний комплекс різних підгалузей, які виконують певні функції в життєзабезпеченні міста	Задоволення існуючих та постійно зростаючих потреб у якості та кількості житлово-комунальних послуг	Забезпечення стабільного функціонування житлово-комунального господарства та динамічного розвитку міста	Створення ефективної моделі забезпечення населення міста доступним, високоякісним і комфортним житлом та здійснення його обслуговування з урахуванням потреб і можливостей людини	Гарантувати надійність та високу якість послуг із тепло-, водопостачання, водовідведення й обслуговування житла за умови економічної обґрунтованості таких послуг
Територіальний підхід до трактування змісту поняття ЖКГ	Складова соціально-економічної системи міста, що характеризується єдністю території, єдністю організаційних форм управління, що забезпечують ефективне використання ресурсів та умов певного міста	Підвищення рівня соціально-економічного розвитку міста на основі ефективного використання ресурсів	Якісне організаційно-економічне забезпечення комунального та житлового господарства певної території з урахуванням специфіки та розміру міст	Створення ефективної моделі забезпечення населення міста доступним, високоякісним і комфортним житлом та здійснення його обслуговування з урахуванням потреб і можливостей людини	Гарантувати надійність та високу якість послуг із тепло-, водопостачання, водовідведення й обслуговування житла за умови економічної обґрунтованості таких послуг

Рис. 2. Структура кластера в житлово-комунальному господарстві міста.

нанти розвитку публічно-приватного партнерства в житлово-комунальній сфері. Необхідно також ураховувати, що кластер у житлово-комунальному господарстві створюється в межах одного міста й орієнтується на наявну географічну концентрацію взаємопов'язаних галузей із регламентованими відносинами й діями між членами кластера, за характером зв'язків - змішаний, складається з невеликої кількості членів (до 20). Управління та географічне охоплення передбачає, що це мікрокластер, структура кластера і взаємодія між наявними учасниками кластера стійка, він зароджується й функціонує у сфері послуг, із захисною поведінкою на ринку, має унікальні властивості. За кількістю працівників це мезокластер, який розвивається та має локальне географічне розташування та охоплення ринків.

На рис. 2 запропоновано структуру кластера в житлово-комунальному господарстві на прикладі міста Луганська, який складається з трьох рівнів. До першого рівня належать державні установи: Міністерство з питань житлово-комунального господарства України, Житлово-комунальний союз України, Міжгалузева асоціація "Укртеплокомуненерго", асоціація підприємств водопровідно-каналізаційного господарства України "Укрводоканалекологія", інші установи сфери ЖКГ. До другого рівня слід віднести органи місцевого самоврядування, державне комунальне підприємство "Центрожитлоком", постачальників житлово-комунальних послуг міста, об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), ЖЕКи, Луганський інститут житлово-комунального господарства, агентство регіонального розвитку, органи контролю, аварійну службу, комерційні установи, банківські установи. Саме за їх допомогою здійснюється публічно-приватне партнерство.

Третій рівень представлено споживачами житлово-комунальних послуг, задля яких і створюється цей кластер.

Висновки

Визначення мети й завдання створення кластера в житлово-комунальному господарстві міста здійснено відповідно до основних підходів до визначення функцій житлово-комунального господарства міста: галузево-функціонального та територіального.

Запропоновано структуру кластера в житлово-комунальному господарстві на прикладі міста Луганська, який складається з трьох рівнів.

До першого рівня належать державні галузеві установи, які опікуються проблемами житлово-комунального господарства.

До другого рівня - місцеві органи влади, наукові, комерційні та громадські інституції, які беруть участь у відносинах публічно-приватного партнерства.

Третій рівень охоплює споживачів житлово-комунальних послуг, задля ефективного обслуговування яких і створюється цей кластер.

Кожен із учасників кластера першого та другого рівня має виконувати ті чи інші завдання й заходи нормативно-правового, науково-технічного, інституціонального та організаційного забезпечення.

У подальших дослідженнях доцільно докладно проаналізувати окремі складові елементи кластера ЖКГ міста.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Висоцька Г. В. Особливості та напрямки удосконалення організаційних структур управління житлово-комунального господарства регіону / Г. В. Висоцька, З. В. Гончарова // Коммунальное хозяйство городов : науч.-техн. сб. - К. : Техніка, 2006. - Вып. 70. - С. 176-179.
2. Волкова Н. Н. Промышленные кластеры / Н. Н. Волкова, Т. В. Сахно. - Полтава : АСМИ, 2005. - 282 с.
3. Геєць В. М. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / В. М. Геєць. - К. : Ін-т екон. прогнозування: Фенікс, 2003. - 234 с.
4. Долішній М. І. Регіональна політика на рубежі XX-XXI століть: нові пріоритети / М. І. Долішній. - К. : Наук. думка, 2006. - 512 с.
5. Дружилин Л. Н. Япония: экономическое чудо / Л. Н. Дружилин. - СПб. : Питер, 2003. - 124 с.
6. Дубницький В. И. Трансформация промышленного комплекса региона: проблемы управления развитием : [монография] / В. И. Дубницький. - Донецк : ДЭГИ, ООО "Юго-Восток, ЛТД", 2008. - 548 с.
7. Игнатов В. Г. Регионоведение (экономика и управление) / В. Г. Игнатов, В. И. Бутов. - М. : Тесса, 2000. - 416 с.
8. Миронова Т. Д. Реформирование экономических отношений в жилищно-коммунальном хозяйстве Украины / Т. Д. Миронова, В. И. Срибный // Таврический национальный университет. - 2004. - № 50. - С. 171-173.
9. Соколенко С. О. Кластеры в глобальной экономике / С. О. Соколенко. - К. : Логос, 2004. - 848 с.
10. Ореховська О. В. Регулювання розвитку міста через вдосконалення інвестиційного забезпечення житлово-комунального господарства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.05 / О. В. Ореховська. - Луцьк : Луц. нац. техн. ун-т, 2009. - 20 с.
11. Богачев С. В. Экономико-правовые проблемы хозяйствования города / С. В. Богачев // Город, регион, государство: экономико-правовые проблемы : сб. науч. тр. / НАН Украины, Ин-т экономико-правовых исследований. - Донецк : Вебер, 2009. - С. 19-24.
12. Петрова Е. Ф. Развитие конкуренции в сфере обслуживания жилищного фонда / Е. Ф. Петрова. - М. : Фонд "Институт экономики города", 2002. - 92 с.
13. Синельник Л. В. Региональные особенности дальнейшего развития жилищно-коммунального хозяйства / Л. В. Синельник, М. Д. Шапиро // Економіка та право. - 2004. - № 3. - С. 83-86.
14. Чиж В. І. Принципи формування механізму управління житлово-комунальним господарством в умовах розвитку ринкових відносин в Україні / В. І. Чиж // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. - 2003. - Вип. 185. - Том II. - С. 308-316.

© І. Салуквадзе